

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: TARNÓCZI LAJOS bihari ref. lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 50 Lei, fél évre 25 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség, kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. sz. Ide küldendő a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény. Előfizetési díj, hivatalos hirdetések díja és reklamációk Konrád Géza címére, Oradea-Mare, (Nagyvárad) Őr-utca 1. sz. küldendők.

Advent

Az egyházatyák tanítása szerint a Krisztus születését megelőző négy hét annak a négyezer esztendőnek jelképe, amely a világ teremtésétől az ígért beteljesedéséig eltelt. Bennünket pedig mindenkor készületre, reményre tanít, hogy méltóképen fogadjuk Idvezítőnket és szívünkben táplálja Isten szabadításának, a jobb jövőnek reményét.

Csodálatos az emberi élet. Hosszu ezredék szomorú tapasztalata az emberi tevékenység és jóigyekezet hiábavalóságát mutatja. Országok, társadalmi rendszerek összeomlása követi egymást. Az erőszak jut érvényre az igazság felett. Az élet törvényének inkább ez valószínű: öl, lopj! Nagyobb csalódás aligha érte valamikor az embereket, mint korunkban, minden nemes irányu törekvésükben. És még ennyi csalódás sem tudta kiölni az emberi szívből az istenfűzés érzését. Ez az egyetlen fény maradt még meg szívünkben és ehhez ragaszkodunk. Érezzük, hogyha ezt elveszíténénk, a pogányság és a nihilizmus borzalmas sötétsége szakadna az emberi életre.

Az advent int bennünket erre. Az Isten készen van a szabadításra és megváltásra, az Ő fia, az Ur Jézus Krisztus által.

Isten kezében és életünkben a csalódások: gyógszerek. Ezért látjuk, hogy minden összeomlásból a hit, a jobb jövő reménye menti ki az embereket.

Ezt a hitet ápoljuk ezekben a napokban szívünkben helyzetünket, jövőnket, egyházi életünket illetőleg. Földi hazánk összeomlott. Az emberi élet a régi, megszokott viszonyokhoz képest csaknem elviselhetetlenül megnehezedett. Az egész világ beteg és tehetetlenül nyög magarakta terhei alatt.

János szózata hangzik a keresztyén igehirdetésben hozzánk: „Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa; a fejsze immár a fák gyökerére vettetett.” (Máté 3. 2, 10.) Az emberi élet azonnal elvesz, mihelyt az ember elveszti az Istenben való hitet. A zsidó

nép évezredek küzdelmei között legdrágább kincse gyanánt Isten ígérte őrizte szívében szabítása és jobb jövője iránt.

Tanuljunk történetükből, az adventi eseményekből ebben a korban, amikor mindenki szabadulást eseng; tanuljuk meg, hogy nincs más szabadulás, mint amit Isten adott nekünk bűnből, halálból, az Ő fia, az Ur Jézus Krisztus által.

Tarnóczi Lajos.

A királyhágómelléki kerület

A királyhágómelléki egyházkerület kérdésében kelt miniszteri leiratot a vallásügyi miniszterium megküldötte az erdélyi kerület igazgatóságának is, amely arra szintén fölterjesztette a maga javaslatát. Eszerint, bár a törvény a kerületi beosztást a zsinat jog- és hatáskörébe utalja is, erről ma szó nem lehet, mivel zsinat: kerület, főként konvent nélkül össze nem hívható. Nem gátolta az önálló kerületi berendezkedést a csehszlovák állam sem, amelynek területen két ref. egyházkerület alakult. Mivel egy tömegben az egyházak igazgatása lehetetlen, az új kerület elismerését javasolják. Az ügy a miniszterium elbírálása alatt van.

Az egyházi törvények I. t.-c. 60. §-a a Magyarország területén volt 5 egyházkerületre, ott ujonnan létesítendő vagy területükben változást igénylő kerületekre vonatkozik. Magyarország területét azonban a trianoni békeszerződés alaposan megváltoztatta és ezzel a ténnyel az egyházi törvényekben megjelölt kerületi beosztást is megváltoztatta. Ha az utódállamok az országhatárok ellenére is fenttarthatónak engedték volna a magyarországi ref. egyház egységét és mi még mindig a budapesti zsinat főhatósága alatt lennénk, [volt róla szó] helyes volna a miniszterium álláspontja. Akkor a törvényben jelzett kerületi beosztás mellett új kerület szervezéséhez szükség volna a zsinat határozatára. De nem erről van szó, hanem a régi beosztásából egy államjogi ténnyel kiszakított kerületi résznek közigazgatási berendezkedéséről. Ez pedig önrendelkezési

jogunkból folyóan a magunk dolga. Reméljük, hogy a miniszterium is helyesebb felfogástratérés és épen a jórend és a konszolidáció érdekében elismeri törvényszerű alakulatunkat.

Széljegyzetek

az „Egyházi Hiradó” (szatmár) 47-ik számának „Halasztást szenved a püspökbektatás” című híréhez.

A tárgyilagos igazságnak és az egyenes utnak akarunk ezen egy pár megjegyzésben minden szenvedélyes lendület nélkül igénytelen szószólói lenni.

A kerületi berendezkedésről szóló, fenti címet viselő kis cikkekében a többek között ezt olvashatjuk: „Ez a kis felmerült incidens azonban” t. i. a kormánynak a megalakulás elismerésével szemben elfoglalt negatív álláspontja — „a mi elfoglalt álláspontunk helyességét igazolja, amidőn e lap hasábjain és az előkészítő értekezleteken is mindig amellelt érveltünk, hogy az új alakulás létesítésénél tartsuk be szorosan az egyházi törvények I. t.-c. 60. §-át, vagyis hallgassuk meg előbb az érdekelt egyházmegyéket és egyházkerületeket és azután határozzon a zsinat az egyházkerületek új beosztása tárgyában, addig pedig, amíg ez az eljárás lefolyik, maradjunk az erdélyi egyházkerület igazgatása alatt. Természetesen, amikor a zsinatot emlegettük, mi az összes magyar reformátusok zsinatjára gondoltunk...” stb. stb.

Nem látjuk világosan azokat a lélektani rugókat, amelyek a hirecske írójának lelkében megmozdultak, de valami kis zavart kell a tények illetően leszűrésében megállapítanunk, mert a hipokrita szót, — bármilyen erővel tolakodik is tollunk hegyére, — a jó békesség kedvéért nem akarjuk papírra tenni. Ugy érezzük, hogy ezek a sorok a „sanda mézszáros” módszere szerint íródtak, t. i. nem oda vágnak, ahova céloznak. Ha az öntudatlanság jegyében fogantak, ám boruljon rájuk a jótékony feledés minél vastagabb fátyola, még pedig első sorban az egyházunkon kívül álló, de jelentékeny súlyú hatalmasoknál, — mert még utóbb ezen saját fészünkünkől hallatszódallam azt a hitet erősíteni meg bennük, — hogy íme, a reformátusok szempontjából is igazunk van, — holott a citált sorok csak „ignoto fallunt — notis sunt derisui.” Boncolgassuk a cikkek-ske állításait s a megtörtént tények erős fényű reflektorának világosságánál szögezzük le a következőket. Nem olyan nagyon természet s, hogy mikor az E. H. zsinatot emleget, az összes magyar reformátusok zsinatára gondol, — mert

hiszen egyszer már szólott ez ügyben a magyar zsinat s ez ellen éppen ott fenn, a Szamos vidékén tiltakoztak lehangosabban, mondván: „ebura fakó” „Persze, — mi alkotmányos megnyilatkozást gondoltunk, nem „rólunk-nélkülünk”-félélt, — mondja az E. H. — pedig jól tudják, hogy ez a jelenlegi nemzetközi viszonylatokban lehetetlen. Ami meg legutóbb történt, nem az E. T. I. t.-c. 60. §-a értelmében történt?? Csehszlovákiában is csak ez alapon jöhetett össze zsinat s ha nem ezen az alapon jött össze, akkor eddigi egyházalkotmányunk szabványai értelmében nem vindikálhatja magának a csehszlovákiai református zsinat sem a törvényes jelzőt. A mi egyházunk alkotmánya egy szilárdan megépített ház, — házat pedig csak alulról felfelé lehet észszerűen felépíteni. Legalul vannak a presbyteriumok, aztán jönnek az egyházmegyék után a kerületek s legfelül a zsinat. Aki előbb kíván zsinatot, az a fiut kívánja az atya előtt; még pedig a törvénytelen fiut. El kellett nekünk ezt ilyen népiesen mondanunk, — nem azért, mintha az E. H. ezt nem tudná éppen olyan jól, mint mink, — csak azért, hogy a hiusági látszatok miatt („minket igazol stb.”) a törvényesség veszendőbe ne menjen egyházi lapok helyeslő deklamálása közben. Másról van itt most már szó, — nem arról, hogy kit igazol és kit nem igazol ez a kis incidens.

Vagy a törvényeink szigorú szemmel tartásával jött létre ez az alakulat, vagy nem? Ha a legutóbbi határozat e tárgyban törvénytelen lett volna, — abba nem nyugodott volna bele az E. H. sem. De mert törvényes alapon jött létre a különben is nagyon kíváncsatos határozat most már a folyamatban levő egyházjogi vita sem az E. H.-t nem igazolja, — sem minket nem cáfol, — mert ez most már nem a két különböző elvi álláspont képviselőinek hiuságát érintő, vagy legyezgető kérdés, — hanem talán így volna leghelyesebben megfogalmazható. hogy van-e hát autonomia, vagy nincsen?? Ezen tessék elmélkedni s arra törekedjünk egységesen, hogy amit az ősök megszereztek, azt mi szemforgató hiusággal el ne kótyavetyéljük. A cikk ott végződhetett volna, ahol az idézetünk kezdődik.

Nagy Vimos

Orgona átalakítás és templomvilágítás eszközleése végett buzgó gyűjtést vezet Nagyváradon Gargya Géza s. lelkész és ifj. Varga László banktisztviselő. Buzgókodásuknak már mintegy 20.000 lei eredménye van. Remélik, hogy a hívek áldozatkészsége folytán rövid idő múlva eszközölhetik az újavárosi templom felszerelésének megújítását. Isten áldása legyen adakozókon és gyűjtőkön.

K. Nagy Sándor

A bihari egyházmegye legidősebb tanácsbírája, nyug. táblabíró, érdemes író, november 26-án 76 éves korában meghalt Nagyváradon. K. Nagy Sándor élete a megtestesült becsületesség, szerénység és munkásság volt. Mindig csodáltuk azt a féltékenységig menő szemérmességet amivel egész megjelenése bü kifejezője volt. Mint ügyvéd kezdte pályáját, ezt a hivatást azonban korán abbahagyta, bírói vizsgát tett és a bírói pályára lépett. Nevét először Biharvármegye és Nagyvárad ismertetésével tette ismertté. Itt vármegye bejárásával nagy anyaggyűjtő munkát végzett. Írótársa lett az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képen című műnek. A kormány megbízásából népies nyelvű munkákban ismertette a törvényeket. (Ügyes-bajos ember könyve stb.) Munkáinak száma 50. Ezek őrzik nevét, miután gyermeke nem maradt. Testét, mindhalálig szeretett szülőföldjének Nagykerekinek, porai fogadták vissza. Az igaznak emlékezte áldott!

Felhívás

Az előfizetések megújítására olvasóinkat tisztelettel felkérjük. Egyben tudatjuk, akik egy félévre fizettek elő, azoknak előfizetése december 1-én lejárt. — Lapunk 3-ik számában kértük, a kik lapunkat nem akarják előfizetni, küldjék vissza azt kiadóhivatalunkba; — néhány egyházközség ezután is elfogadta, sőt meg is reklamáta lapunkat, de ez ideig nem küldte be előfizetését. Mi eddig hiteleztük ezen egyházközségeknek az előfizetés díját, de nem áll módunkban tovább várni, mivel a lap előállítási költségekre szükségünk van. — Az előfizetési díjakat kérjük Konrád Géza címére Oradea-Mare (Nagyvárad) Ör-utca 1. sz. alá küldeni.

Egyházi hírek

A lelkészi államsegélyek utalása és fizetése körül állandó zavar és bizonytalanság van. A csatlakozás is nehezíti a kívánt rendes és sima elintéztét. A tényállás ugyanis az, hogy az erdélyi kerület lelkészei már két részletet megkaptak (1920 július 1-től 1921 jun. 30-ig) a segédlelk. segélyét azonban itt nem utalták ki. A királyhágómelléki kerület lelkészei

szintén megkapták erről az időről a segédlelkészekkel egyetemben segélyüket. Az idegienesen Erdélyhez csatlakozott egyházmegyék lelkészi kara azonban, még mindig nem kapta meg az április—júniusi részletet sem. Közöttünk pedig általános a július—szeptemberi részlet várása. Ebben az ügyben a miniszteriumból legutóbb az az értesítés érkezett, hogy az utalás legközelebb idő alatt megtörténik. Érezzük a megélhetés súlyos terheit, unjuk már a sok hitegetést, amellyel hitelezőinket fizetgetjük az államsegélynek híján. Még sem tudunk egyebet tenni és ajánlani, mint hogy jó reménységben legyünk.

Ugy látszik, hogy az utalások késedelme a kezdet nehézségei és egyházi állapotunk rendezetlensége okozzák.

Eljegyzés. Vass Jenő vadász lelkész társunk eljegyezte Bethlendi Sándor támadai lelkész leányát Ilonát.

Jánosi Zoltán a konventi bíróság november 15-én tartott gyűlése, ahova az ügy a delegált bíróság ítéletének Baltazár Dezső által való megfeleltetése folytán került, debreceni lelkészi állásától való elmozdításra ítélte politikai pártkülömbökben való részvétele miatt. Mélyen fájlaljuk az ügynek, régebbi jóslatunk szerint, elkeseredésre vezető utra tereledését. Gyógyító olajcsepp helyett, az ítélet a régi sebet tovább marja. —

Futó Zoltán szentesi lelkész, a békésbányai egyházmegye esperese november 8-án váratlanul elhunyt Szentesen. Lelkész társával együtt nagy betegsége után elhunyt (Papp Lajos vállaltanító lelkész) mentek látogatni és az utcán szívizület érte. Temetése november 10-én ment végbe Baltazár Dezső püspök szolgálatával a vidéki lelkészek, és a város lakosságának általános részvételével. Futó Zoltán 1862-ben Hódmezővásárhelyen született, ahol atyja, Futó Mihály, főgymnáziumi igazgató volt.

Hivatalos rész

A királyhágómelléki ref. egyházkerület püspökhelyettesi hivatala.

1731—1921.

Nagyfiszteletű Esperes és Lelkész Urak!

Az erdélyi egyházkerület Máltóságos és Főtiszteltetű Igazgatótanácsa ez évi november 17-én tartott ülésében a parochiális könyvtár tovább folytatása tárgyában a következő határozatot hozta, s közölte hivatalommal:

„A parochiális könyvtárt tovább folytatja, oly módon, hogy minden egyházközség és középfoku tanintézet évenként annyi 30 leut köteles a parochiális könyvtár fenntartására fizetni a hány példányban kívánja a kiadványokat megszerezni. Egy példány beszerzése azonban minden anyaegyházra és tanintézetre kötelező.

Megkeresi a királyhágómelléki egyházkerület elnökségét, hogy addig is míg a két egyházkerület a közös kérdések s feladatok dolgában megállapodásra juthat, hívja fel erre az egyházközségek, illetőleg egyházmegyék figyelmét. Amennyiben az előbbi pont-

ban foglaltakat kötelezően vállalja: az ő egyházközségeik s iskoláik példányairól is gondoskodik kerületünk.

A parochiális könyvtárnak tovább folytatása oly nagy jelentőségű kérdés a melynek különösebb hangsúlyozása fölösleges. Bár az erdélyi egyházkerület Főt. és Mélt. Igazgatótanácsa a vállalkozók szellemi, s anyagi részleteit hivatalommal nem közölte, mindössze csak annak adott kifejezést, hogy a parochiális könyvtár bizottságában addig is kész egyházkerületünknek a megfelelő képviseltetést megadni, míg közös ügyek rendezhetők lesznek, — mégis úgy tartom, hogy a nemes célú vállalkozástól szellemi és anyagi támogatásunkat megvonnunk nem lehet, ellenkezőleg legjobb indulattal rajta kell lenünk, hogy a szép fejlődésnek induló parochiális könyvtár tovább fejlesszessék. Ennélfogva felkérem lelkész társakat, hogy vonatkozó s kötelező ajánlatukat a folyó évi tagsági díjjal együtt hivatalomnál legkésőbb e hó 20-ig bejuttatni sziveskedjenek.

Atyafiaságos üdvözléssel
Nagyvárad 1921 december 2.

Sulyok,
esperes, püspök helyett.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület püspökhelyettesi hivatala.

1735—1921.

Nagyfiszteleltü Esperes Ur!

Nagyfiszteleltü Lelkész Urak!

Több egyházközségből kérdést intéztek hozzám az iránt, hogy egyházkerületünk gondoskodik e anyakönyvi iver és anyakönyvi kivonat lapok készítéséről? Minthogy az itt jelentkező szükségletet csak úgy lehet kielégíteni, ha előzetesen biztos tudomás szerezhető arról, hogy körülbeült milyen mennyiség igényeltetik a különböző nyomtatványokból, ennél fogva felhívom lelkész társaimat, sziveskedjenek lehetőleg mielőbb tudomásomra hozni, hogy keresztelési, házassági, halotti anyakönyvi iverből valamint az anyakönyvi kivonati lapokból hány iver volna szükségök, hogy tömeges megrendelés folytán a nyomtatvány kedvezményesebb árban megrendelhető legyen.

Teljes tisztelettel

Nagyvárad 1921 november 30.

Sulyok,
esperes, püspökhelyettes.

ORGONA homlokzatsipok

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein Sipót és Fia orgonagyárában
Timisoara — Temesvár.

A sipmérték beküldése ellenében költségvetéssel díjtalanul szolgálunk! — Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltetnek.

Harmoniumok raktáron!

Refomátus zsolttárok

egyszerű és diszes kivitelben. Ifjúsági iratok, karácsonyi ajándékok olcsón beszerezhetők, névjegyek 24 óra alatt készülnek

Mégay és László

könyv- és papírkereskedésében

Oradea-Mare — Nagyvárad

Avram Jacu- (Kossuth-) utca 2 szám.

Fekete Sas szállodával szemben. — Telefon 623. szám.

Szülők figyelmébe!

Ha pénzt akarnak megtakarítani, úgy látogassanak el

SCHNEIDER és MIHELFIHEZ

Ferdinánd király- [Rákóczi-] ut 10. [Széchenyivel szemben.]

Gyermek ruha!

Hol megérkeztek!

Bécsi fiú és gyermek ruha u. m.: flu- és leányka kabát különlegességek.

Bel- és külföldi gyapju-szövetek, szabókellékek dús választékban.

Major Ferenc

építész vállalkozó

Oradea-Mare - Nagyvárad

Hármas-utca 9.

Készít: mindenféle terveket és költségvetéseket, szakértői megbízásokat és becsléseket. — Vállal a magas építkezéshez tartozó minden munkát, javítást, átalakítást.

Kőváry

írógép szaküzlet

Oradea-Mare - Nagyvárad

Bazár-épület, színházi oldal.

Írógépek, javítások, kellékek, carbon- és írógép-papírok

Koporsók,

sírkoszorúk

és mindenféle

temetkezési áruk

legolcsóbban kaphatók

Maklár Gyula

üzletében

Oradea-Mare - Nagyvárad

Ferdinánd király (Rákóczi) - út 24. régi honvéd laktanya épület